

HARMADIK FEJEZET.

A SKANDINÁVIAI FÉLSZIGET ÁLLAMAI.

A) A norvég királyság.

Történelmi áttekintés.

Norvégia lakói — hazájuk kedvező tengerparti fekvése, a tenger halgazdagsága s a szárazföld szegénysége folytán — korán lettek a tengerre utalva s a középkorban ők voltak Európa első tengerész-népe. A nép eredetileg nagy hírnevet kivívott, vagy a külföldi rabló-
kalandok alkalmával nagy gazdagságot szerzett főnökök alatt élt, míg a 10-ik század elején Harfagar Harald egységes normann államot alkotott, melyhez akkor a Shetland, Orkney, Faröer s Hebridák szigetesoportja s Man szigete is tartozott. A kik Harfagar parancs-zavának engedelmeskedni nem akartak, kíséretökkel kivándoroltak. Akkor népesedett meg Izland s ugyanakkor telepedett le kíséretével a normann Rolf Normandiában.

Az 1397-ki calmári unio folytán Norvégiának, Svédországnak és Dániának egy uralkodója lett — Nagy Margit fia Erich; de mind a három ország saját törvényei szerint kormányoztaték. Az unio nem volt üdvös eredményü. Az uralkodók absolutistikus iránya s Svédországnak és Dániának a hegemonia utáni törekvése s az ebből származott viszályok — az államok kifejlését megakadályozták. Svédország már 1523-ban külön királyt választott magának, Norvégia pedig Dániához mindinkább függő viszonyba jutott. 1814-ben Dánia királya VI. Frigyes a kielii békében kénytelen volt Norvégiáról lemondani, melyet az oroszok már 1812-ben Svédországnak ígérték volt, kárpót-lásul az általuk elfoglalt Finnországiért.

Norvégia lakói sokáig vonakodtak ugyan ezen hazájuk önállósá-
gát veszélyeztető állásba belenyugodni, de miután nekik hazájuk teljes önállósága s intézményeik tiszteletben tartása ünnepélyesen megígértetett, XIII. Károly, Svédország királyát, I. Károly név alatt, uralkodójuknak elismerték, ki azután a storthing által kiállított Riks-
akten elfogadása által Norvégia önállóságát újból megerősítette. Norvégia ez idő óta Svédországgal personális unióban áll.

*Norvégia természeti viszonyainak jellemzése. — Ipar. —
Kereskedés.*

Norvégia területe hegyvidék. A külön vidékek szerint különféle nevet viselő emelkedések a Skandináviai hegység egységes nevével jelölhetők. A főemelkedés a tengerből meredek sziklafalakkal emel-

kedő platót képez, melynek hó- és jégmezeiből helyenként magasabb emelkedések kúp alakú csúcsokban jelentkeznek. — A meredek tengerpart, gyakran tekintélyes hosszúságú fjordok által mélyen van berovátkolva. A partot tehát számos félszigetek, földnyelvek s a száraztól elszakított sziklaszigetek díszítik. (Lofotok.) A part számos öbleivel s öblöcskéivel kitűnő — bár nehezen megközelíthető — kikötőket rejt s a hajóknak s halászbárkáknak biztos menedéket nyújt a tengeren gyakran dühöngő viharok ellen.

A szárazföld alkotásának természetes következménye, hogy Norvégia területén nagyobb folyóvíz nincs. A kisebb tengerparti patakok mély sziklahasadékokban s számtalan vizeséseket képezve rohannak a tenger felé. E mély hasadékok a közlekedés nagy akadályait képezik. Hegyi tavakban a tartomány bővelkedik. Eghajlata magas éjszakai fekvése daczára mérsékeltnek mondható (golfáramlás). A fjodok hátterében a gabnaneműek szépen díszlenek s hol mélyebb humusréteg azt lehetővé teszi, még gyümölcsfák is tenyésznek.

Norvégia határai: A Skager-Rack, a nyílt Atlanti Oczeán, az Éjszaki-Jegestenger, Finn-, Orosz- és Svédország. — Nagysága: 318,195 $\square$ $\frac{km}{m}$. — E területből 34.6% termő föld s 65.4% terméketlen.

Norvégia területe következőleg oszlik meg:

Szántóföld és kert	0.7%
Rét és legelő	2.8
Erdő	31.1
Termő	34.6%
Terméketlen	65.4%

Norvégia — a földművelésre használható területek csekély kiterjedése alapján — gabnaneműekben állandó bevételre szorul. Egyéb veteményei sem fedezik a belsükségletet; kerti vetemények — bár szépen tenyésznek — csak kis mennyiségben természetnek. A gyümölcsstermesztés csekély.

Erdőben a királyság bővelkedik s a fa kivitele a lakosság fontos kereseti forrását képezi.

A csekély kiterjedésű rét és legelő kitűnő s biztos alapul szolgál a csekély állatállomány eltartására.

Norvégia állatállománya: Ló 150,000; rénszarvas 100,000; szarvasmarha 1 mill.; juh 1 $\frac{1}{2}$ mill., kecske 324,000; sertés 100,000.

A vadászat fontos és jövedelmező; legfontosabb iparág a halászat, mely az egész norvég part hosszában virágzó, de legkiterjedtebb különösen a Lofotok partjain, hol az összes európai tengerek között a legnagyobb halgazdagság létezik.

A halászat eredménye 1873-ban: 316,800 vámmázsa, mintegy 4 millió frt értékben, a lakosság által elfogyasztott halakat ide nem számítva.

A bányászat főtárgya a réz. Só nincs.

A műipar terén virágzó a hajóépítés és bőrgyártás; a szövészet fontos házi ipar. Üveg-, papir-, sör-, szesz- és dohánygyárak.

A kereskedelem kifejlett. Pénzegység a korona à 100 oere = 57 krajczár.

Súlymérték a mázsa à 100 font = 50 $\frac{h}{g}$.

Hosszmérték az alen à 2 láb = 0.62 méter.

Ürmérték a pot = 0.965 liter.

Az évi bevétel értéke 94.5 mill. frt, a kivétel 69.5 mill. frt.

A vasútak hossza 1377 $\frac{km}{m}$. Hajó 8095 — $1\frac{1}{2}$ mill. tonna tartalommal.

Pósta-állomás: 938; egy lakosra jut évenként 8.1 levél s 6.5 újság.

Távíró-állomás: 200; hossza 7500 $\frac{km}{m}$; 1 távírat 2 lakosra.

Bankintézetei között első a norvégiai nemzeti bank 7 mill. frt tőkével — a papírpénz kibocsátás kizárólagos jogával felruházva (12 fiókintézet).

A takarékpénztári betétek összege: 82 mill. forint.

Norvégia lakosai.

Norvégia lakosai — szám szerint 1.904,600 — izmos, erős, munkabíró emberek. A testi erő kifejtésére itt nagy szükség is van, a természet mostohasága mellett csak kitartó erős munkával szerezhetni itt be a szükségleteket. A lakosság mértékletességre és egyszerűségre van szoktatva. Jellemére nézve a nép vallásos, becsületes, hű, és a felsőség iránt engedelmeskedő, élénk, vigkedélyű, vendégszerető, bátor, sőt merész, vitéz s hazáját hön szereti. Norvégia lakosai kitűnő hajósok, de — különösen a hajós nép — nagy árnyoldala a szesz italok tulságos szeretete s a babonáság.

Vallásra nézve a lakosság ág. hitv. protestáns.

A prot. egyház 6 püspök alatt áll. A 6 püspökségben van 46 prépostság s 285 plébánia. Más keresztény hitfelekezeteknek még csak 1844 óta van szabad vallásyakorlat engedve, de nyilvános körmenetek még most is szigorúan tiltva. 1844 óta a katolikusok 3 gyülekezete egy apostoli praefecturát képez. A protestáns kisebb hitfelekezetek között legszámosabbak Norvégiában a szabad apostoli keresztény egyház hívei 18 községben.

A közoktatásügy kifejlett. Bár a szétszórt lakóházak lakói sok esetben nem tarthatnak állandó tanítót (vándortanítók), alig van Norvégiában ember, ki írni, olvasni nem tudna.

A népiskolák száma: 6617—256,000 tanulóval (8 tanítóképezde).

A középiskolákban a humanisztikus és realistikus irány egyesítve van; számuk 17, mintegy 3000 tanulóval. Ehhez járul 3 magánintézet s 24 községi középiskola közel 4000 tanulóval.

Egyetem van egy — 4 facultással s mintegy 800 tanulóval.

A szakiskolák között említhetők: hajózási és tengerészeti iskolák, továbbá ipar-kereskedelmi és katonai intézetek stb.

Állami szervezet.

Norvégia törvényhozó testülete a Storting. Tagjai közvetve, 3 évre választatnak.

A választási jog a 25-ik életévhez, bizonyos fekvőség, állandó jövedelem-vagy adóhoz van kötve. Választható minden 30 éves választó, ki legalább 10 év óta állandóan Norvégiában lakik.

A 114 tagból álló Storting évenként gyűl össze s két részre oszlik. Ugyanis tagjai közül egy negyed részt kiválaszt s ezek a Lagthinget képezik, a többi $\frac{3}{4}$ az Odelstinget. Az így keletkezett két kamara külön tanácskozik. A Storting határozatai ellenében a királynak (II. Oszkár) csak suspensiv vetoja van. A megadóztatás és pénzügyre vonatkozó határozatok nem is szorulnak a király szentesítésére.

Az egyházi kerületek szerint beosztott országban, ezen kerületeknek, városoknak s községeknek belügyeik elintézésében széles autonomia van biztosítva. A kormányzás legfelsőbb közege a királyi államtanács, melynek 7 tagja az ugyanannyi osztályra osztott kormányzói osztály elnöke.

Norvégia czimere: piros mezőben arany, koronázott oroszlán, mely jobb mancsában görbített ezüst-nyelű arany bárdot tart. Lobogója: piros-fehér kereszttel. Norvégia czimere és színe most különben Svédország czimerével és színeivel egyesítve vannak. Ezen egyesült czimer s lobogóról tehát a következőkben még lesz szó.

Norvégia rendjele: a Sz. Olaf-rend 4 osztályal.

Hadügyi tekintetben Norvégia szárazföldi hadseregének hadi létszáma 38,280 emberben (2·00⁰/₀) van megállapítva. A hadi tengereszet áll 83 különféle hajóból 269 ágyúval s 10 mitrailleus-zel.

Minden norvégiai férfi a betöltött 22-ik évvel katonaköteles. A helyőrségi és tengerészeti állami szolgálatot azonban csak önkénytesek teljesítik. — A besorozottak — legfeljebb 3 hónapra terjedő — begyakoroltatás után szabadságoltatnak s évenként csak 24 napra terjedő gyakorlatra hivatnak be. A polgárország és népfelkelés kötelezettsége terjed a 45-ik életévig.

Pénzügyi tekintetben a bevételek (23 millió fr.) fedezik a kiadásokat.

Az államadósság: 61 mill. frt.

Főváros: *Krisztiania* (122,000 lakossal).

Bergen* 33,000, Drontheim* 23,000.

Norvégia befolyása Európán kívüli területekre.

Norvégia lakosai — mint a legrégebbről kezdve a tengerre utalt nép — korán indultak felfedezésekre s a természettől mostohán ellátott hazájokba — különösen a középkorban gyakran úzótt rabló-kalandjaikról — kincsekkel megterhelve tértek vissza. Ők voltak Izland szigetének is felfedezői s innen Grönlandra is jutottak, hol azonban a terület zord éghajlatánál fogva állandó letelepítéseket nem eszközöltek.

Később Svédországhoz és Dániához függő viszonyba kerülván, azoktól túlszárnyaltatott s háttérbe szorítottatott. A nagy felfedezések idejében Európán kívüli területek elfoglalásában és gyarmatosításában ily módon részt nem vehetett s még Grönlandról — mint Európán kívül egyedüli birtokáról is — Dánia javára volt kénytelen lemondani.

(B) A svéd királyság.

Történelmi áttekintés.

A mai Svédország területe abban az időben — midőn lakosai, mint az európai tengerpartok ostorai történelmileg szerepelni kezdtek — a svédek és góthok országából állott. A 9-ik század végén Edmund-Erich a két országot egyesítette s a kereszténység terjesztését megkísérelte. De a kereszténység általánosan csak a 11-ik században terjedt el Skantkonung Olav alatt, ki magát legelőször a svédek királyának kezdi nevezni. Utódjai s azok kihalta után különféle házakból választott királyok uralkodása alatt Svédország véres viszályok és polgárháborúk színtere lett, míg azután az 1289-ben trónra jutott folkungi ház uralkodói alatt a belbéke helyre állott, s az ország területi terjesztése is eszközöltetett. A calmári unio Svédországnak nem vált javára, s midőn II. Keresztély abszolút hatalomra törekedett, a nép elégedetlensége nyílt lázadásba ment át. E lázadást a király inkább álnökság és csel, mintsem erőszakkal leverte ugyan, de az akkor foganatosított kegyetlen boszú, új mozgalmat idézett elő, mely Wasa Gusztávot (1532) a svéd királyi trónra emelte.

Alatta a reformatio mély gyökeret vert Svédországban, de halála után az ó- és új-hit közötti ellentét s a királyi ház tagjainak meghásonlása nem engedé az országot megerősödni — míg nem Gusztáv Adolf (1611—1632) a belbéke helyreállítása s Orosz- és Lengyelország megfélemlítése után, a harmincz éves háborúban való tettelegesszvétele által — hazáját éjszak-európai elsőrangú hatalommá emelte. X. Károly tovább haladt a Gusztáv Adolf által kijelölt uton ; az Orosz-, Lengyel- és Dánország ellen folytatott háborúk oly területi növekvést eredményeztek, hogy a Balti-tenger Svédország beltengere lön. Utódja megtörte a főnemesség túl nagy hatalmát, megtöltötte az államkincstárt, úgy, hogy nagyratörő fia XII. Károly elég erősnek érzi magát Svédországnak oly állást biztosítani Európa éjszakkéletén, a melyet akkor Franciaország a nyugati részekben elfoglalt. Pultavamegsemmisítési terveit; hosszú, makacs tartózkodása Törökországban aláásta Svédország hatalmát, úgy, hogy midőn a király Friedrichshall mellett elesett, Svédország eddigi királyainak összes szerzeményeit volt kénytelen elleneinek kiszolgáltatni, hogy békét nyerhessen.

Ezután Svédország az előbbi jogaiba visszahelyezett nemesség viszályainak színtere lett. III. Gusztáv 1771-ben ugyan újból megerősíti a királyi hatalmat, de e miatt áldozata lesz a nemesség boszújának (Ankerström 1792). Utódja az 1809-ben Oroszország ellen folytatott, de szerencsétlen kimenetelű hadjárat miatt veszté koronáját, családjá az ősz XIII. Károly kivételével trónvesztettnek kinyilatkoztatik. — S midőn 1810-ben a kijelölt trónörökös (Keresztély Ágost) hirtelen meghalt, a nemesség I. Napoleon egyik híres hadvezérért Bernadottét választja trónörökösnek. Ez — bár a francziák

ellenei háborúkban tényleges részt nem vett — Oroszországhoz való simulása által Norvégiát szerzi meg, mely az 1814-iki kieli békében Dániától elvétellett. A bécsi congressus nem bolygatá Svédország ügyeit s így Bernadotte 1848-ban mint XIV. Károly János elfoglalta Svédország trónját, mely az 1809-ben detronizált család tiltakozása daczára úgy látszik már most utódjai számára is biztosítva van.

Svédország természeti viszonyainak jellemzése. — Ipar. — Kereskedés.

Svédország a Skandináviai félszigetnek keleti nagyobb fele s természeti alkotására nézve a Balti-tengerből fokozatosan kiemelkedő felföld.

Hegyei a Skandináviai hegyek délkeleti ágai s azon emelkedés, mely a félsziget deli csúcsán van, s mely a Skandináviai hegység zömétől egy mély horpadás (skandináviai alföld) által van elválasztva. Szigetek : Oeland, Gottland.

Határvonalának felét a tenger képezi, még pedig a Balti (Botni-öböl) tenger és a Kattegát; Dániától a szűk Sund választja el. Szárazföldi határát Norvégia és Finnország képezik.

A Skandináviai hegyek lejtőit sok tó díszíti, melyeket a hegységből kitoró hegyi patakok vízzel ellátnak. Legnagyobb tavai azonban a skandináviai alföldön elterülő Wener, Vetter és a tengerrel összeköttetésben álló Mälár-tó. Az előbbi kettőn átvízen Svédországnak legfontosabb csatornája, mely a Balti-tengert a Kattegattal köti össze. Folyói jelentéktelenek. Nagyobbak s részben szállításra is használhatók a Göte-Elf, Dal-Elf, Lulea-Elf s a Finnország felé határt képező Tornea.

Éghajlata éjszaki jellegű, mérsékeltőbb a déli csúc, de téli időben a partokon itt is befagy a tenger, úgy, hogy télen át a hajózás teljesen szünetel.

Nagysága: 442,818 $\square$ $\frac{K}{m}$. E területből 49.8% termő föld, s 50.2% terméketlen.

Területe következőleg oszlik meg :

Szántóföld és kert	5.8%
Rét és legelő	4.5 "
Erdő	39.5 "
Termő	49.8%
Terméketlen	50.2%

A földművelés — az arra alkalmas területek csekély kiterjedése daczára — nemcsak a belszükségletnek megfelelő gabonát állít elő, hanem jó termés idején még kivitt is eredményez. Fontos termény a burgonya is. Az újabb időben eszközölt kísérletek répával, repczével, komló- és dohánynyal szinte szép sikerre vezettek. A kerti vetemények termesztése is mind inkább meggyökerező. Gyümölcsstermesztés csekély. Erdőkben a királyság gazdag s a fakivitel a lakos-

ság egyik legfontosabb jövedelmi forrását képezi. A vidékenként mutakozó esztelen erdőirtásnak a legújabb időben szigorú törvényekkel kelle útját állani.

Rétjei és legelői igen jők s az állattenyésztés felvirágzásának biztos alapjait képezik.

Fontos iparág a halászat; osztriga.

Svédország állatállománya: Ló $\frac{1}{2}$ millió; rénszarvas 200,000; szarvasmarha $2\frac{1}{3}$ mill.; juh $1\frac{1}{2}$ mill.; kecske 112,000; sertes 400,000.

A bányászat is évszázadok óta meggyökerezett. Tárgyai: arany, ezüst, réz s ólomérczek, újabb időben a kifogyhatatlan bőségű vasérczek, és kőszén kezdi a bányászat főtárgyait képezni. Só nincs.

A műipar terén szép virágzásnak indult a vas- és rézműipar, hajóépítés, üveg-, agyag- és bőrcikkék készítése. A szövészet leginkább házilag üzetik. Papir-, cukor-, sőr-, szesz- és dohánygyárak.

Kereskedelme kiterjedt. Pénzegység: korona à 100 cere = 57 kr. Súlymérték a mázsa à 100 font à 100 ort à 100 korn = 42.534 $\frac{h}{g}$.

Hosszmérték a rőf à 2 láb = 0.594 méter.

Űrmérték a kanta = 2.617 liter.

A behozatal évi értéke: 164 mill. frt., a kivitelé: 127 mill. frt.

Vasútak hossza: 6118 $\frac{\%}{m}$. Hajók száma: 4151, több mint $\frac{1}{2}$ millió tonna tartalommal.

Pósta-állomás: 1835; 1 emberre jut évenként 8.3 levél s 5.9 újság.

Távíró-állomás: 823; a távíró vonal hossza 8000 $\frac{\%}{m}$; 1 távírat 3.3 lakosra.

Pénzintézetei között első a nemzeti bank Stockholmban 17 millió forint tőkével. A többi pénzintézetek összes tőkéje 45 mill. frt. A papirpénz kibocsátási jogot a nemzeti bank (6 fiókintézet) mellett, még 29 más bank is gyakorolja.

A takarékpénztári betétek összege: 91 mill. forint.

Svédország lakosai,

Svédország lakosai — szám szerint 4.572,245 lélek — testileg a norvég lakossággal egyezik, jellemők fővonásai is ugyanazok, csak hogy hazájok dicső történelmi múltja őket most — midőn Svédország 2-od rangú állammá sülyedt — üres kérkedökké teszi. A nép szellemi tehetsége igen nagy s éles elme, tiszta ítélet s mély vizsgálódó gondolkozásban nyilvánul.

Vallásra nézve Svédország lakosai majdnem kizárólagosan ág. hitv. protestánsok.

Az egyház élén áll az upsalai érsek (ki a királyt koronázza), alatta áll 11 püspök, 176 prépost s 1282 plébános. A püspökök jogköréhez tartozik az iskolák feletti felügyelet olyannyira, hogy még egy 1856-ban hozott törvény a tanítókat a püspökök — mint egyedüli uraik — iránt feltétlen engedelmes-ségre kötelezi.

Hosszú ideig más hitfelekezet nem is volt türve Svédország területén. 1741-ben egy királyi kézirat az anglikánusoknak s helv. hitv. protestánsoknak enged helyhez kötött nyilvános isteni tiszteletet. 1779 óta ezen engedmény a róm. katolikusokra is kiterjesztetett. De az állampolgári jogok gyakorlása

kizárólag csak az ág. hitvalláshoz van kötve. A ki az államegyházból más felekezethez áttér, az száműzetetik s még 1858-ban — 6 a katolikus egyházba áttért asszony kénytelen volt hazájától búcsút venni. Ujabb időben a más vallásuaknak is tágabb jogkör biztosított ugyan, de a teljes vallásszabadság s a felekezetek jogegyenlősége törvényileg még mindig nincs kimondva. Klástrumok állapítása szigorúan meg van tiltva.

Közüktatásügyi tekintetben Svédország a kifejlés magas fokán áll. Alig található itt felnőtt ember, a ki írni, olvasni ne tudna.

A népoktatásról gondoskodik 9549 népiskola több mint $\frac{1}{2}$ mill. tanulóval (12 tanítókepezde). Középkiskolák a gymnasiumok és reáliskolák összeolvasztásából keletkezett középtanodák, melyeket itt elemi tanintézeteknek nevezik. E tanintézetek vagy teljesek, melyek 7 osztályból állanak 9 évi tanfolyammal, vagy nem teljesek 3 vagy 5 osztálylyal. Ezek mellett vannak Paedagogiumok, melyek 1 vagy 2 osztályból állanak. Ezen intézetek — számszerint 96, mintegy 15,000 tanulóval — mind államiak. A kevés számú magánintézetek között csak 4 van nyilvánossági joggal felruházva.

Egyetem van három 4—4 facultással; közel 3000 tanulóval.

Szakiskolák közül kiemelendők: egy műegyetemi tanintézet, több mezőgazdasági, erdészeti, bányászati iskola; továbbá tengerészeti, hajózási, katonai, mérnöki stb. intézetek.

Állami szervezet.

Az állam élén áll az örökös király (II. Oszkár), ki huszadik évében lesz nagykorú; czíme: Svéd- és Norvégország királya.

A svéd királyság törvényhozó testülete 2 kamarából áll. Ezek évenként — külön királyi meghívó nélkül — Januárius 15-én Stockholmban összeülnek.

Az első kamara tagjai 9 évre választatnak, oly arányban, hogy 30,000 lakosra egy képviselő jusson. A képviselőknek legalább 35 éveseknek kell lenni, s vagy legalább 80,000 koronát érő birtokot, vagy 4000 koronából álló megadózottatott évi jövedelmet kell kimutatni. Számuk: 139.

A második kamara tagjai a járásokban s kisebb városokban közvetve, a nagyobb városokban közvetlenül 3 évre választatnak. Számuk: 206. Szükséges életkor: 25 év. A választási jog a kamarák szerint változó magasságú censushoz van kötve.

A legfelsőbb kormányzási közeg a királyi államtanács Stockholmban. Az egyes kormányzási teendők számára van 7 állami departement, az államtanács egyes tagjainak vezetése alatt.

Közügazgatási tekintetben Svédország 94 járásra (Läne) van osztva. Minden járásnak élén áll a járási főkapitány. A járásoknak s községeknek saját belügyeik elintézésében széles jogkör van biztosítva.

Svédország czímere: kék mezőben 3 arany korona s a góthok arany, koronázott oroszlánya. Az ország színei: arany, kék. Ez idő szerint Svéd- és Norvégországnak egyesített czímere van, mely a Wasa s Bernodotte-ház címereiből és Svéd-Norvégország s a góthok egyesített címereiből van összetéve. — A szinte egyesített állami lobogó: kék, sárga, keresztrel; a felső, rud melletti négyszög pedig piros, fehér keresztrel (Norvégia).

Svédország rendjei: A Seraphin-rend, a kard-rend 6 osztálylyal; az éjszaki csillag rendje 4 osztálylyal, XIII. Károly rendje és a Wasa rend (4 oszt.).

Svédország szárazföldi hadseregének hadi létszáma 205,700 főre (4.50%) van megállapítva. A hadi tengerészet áll 157 különféle hajóból 478 ágyúval s 66 mitrailleus-zel.

Svédország hadserege áll önkénytesekből, azután a földesurak által állított s azoktól — ha csak szolgálatban nincsenek — kitartott s ruházottakból, s végre tartalékosokból; az utóbbiakhoz tartozik Svédország összes férfi lakossága a 20—25. életév közti időtartam alatt. Gothland szigetének nemzetőrsége áll a sziget összes férfi lakosságából a betöltött 18-ik életévtől a 60-ik életévig. — Állandó helyőrségi és tengerészeti szolgálatra Svédországban csak az önkénytesek használhatók, a többi csapatok csak háboru idején hívhatók be — más-különb en évenként csak néhány napi gyakorlatra.

Pénzügyi tekintetben a bevételek fedezik a kiadásokat (45 mill. fr.)

Svédország államadóssága: 132 mill. frt.

Főváros: *Stockholm*, 176,000 lakossal.

Gothenburg* 78,000, Malmö* 39,000, Karlskrona* 18,000, Norrköping 27,000, Upsala 15,000.

Svédország befolyása Európán kívüli területekre s gyarmatok.

Svédország Európán kívüli birtokát az Éjszak-Amerikában állapított gyarmatok elvesztése után csak St.-Barthelemy szigete képezi a Kis-Antillák szigetsoportjában. Ezen nehezen megközelíthető sziklasziget eredetileg a francziák által lett gyarmatosítva s 1784-ben Svédországnak átengedve. A sziget nemcsak hogy az anyaországnak hasznot nem hoz, sőt költségébe kerül, úgy, hogy már ismételve eladása iránt kezdett alkudozást, mely azonban ez ideig még eredményre nem vezetett.